

Türkiye’de Radyo ve Televizyon Yayıncılığının Denetlenmesi Bağlamında RTÜK: Görevleri, Yapısı ve Eleştiriler

Nurettin BOZKURT

TÜRKİYE’DE YAYINCILIK SERÜVENİ VE YASAL DÜZENLEME

Türkiye’de radyo yayıncılığı 1927 yılında ilk olarak İstanbul’da kısa bir süre sonra da Ankara’da kurulan iki vericiyle başlamıştır. 1924 tarihli Telgraf ve Telefon Kanunu’nda özel teşebbüse de bu alanda faaliyete bulunabilme imkânı veren birkaç hüküm dışında radyo yayıncılığı tamamen PTT’nin görev alanında zikredilmiştir.

Özel teşebbüse imkân veren hükme istinaden 1926 yılında İçişleri Bakanlığı, İş Bankası, Anadolu Ajansı ve diğer şirketlere PTT adına yayın yapma yetkisi verilir ve 1926 yılında 10 yıllık sözleşme imzalanır.¹

Devletçilik akımının etkisi ve bu şirket ve kurumların sermaye yetersizlikleri nedeniyle yayın faaliyetini yeterli bir şekilde ifa edememeleri üzerine 1938 yılında radyo yayınlarını yapma yetkisi PTT Genel Müdürlüğüne verilir. 1937 yılında çıkarılan Telsiz Kanunuyla bu yetki münhasıran PTT’ye verilmiş ve özel teşebbüse yasaklanmıştır. 1940 yılında ise yayın yetkisi Basın yayın ve Turizm genel müdürlüğüne verilmiştir.²

1945 yılında siyasi partilerin radyolara konuşma ve siyasi faaliyetlerini yürütürken radyolardan yararlanabileceği düzenlenmiş, ancak bu hak daha sonra sadece iktidar partisiyle sınırlandırılmıştır. Böylece kamu yayıncılığı

ğından “Devlet Radyosuna” dönüş yaşanmıştır. Sadece iktidar partilerinin, radyoları faaliyetlerinde kullanıyor olmaları tepkilere neden olunca 1961 Anayasasında yayıncılık hakkı münhasıran TRT Kurumuna devredilmiştir.³

a) 1961 Anayasası Düzenlemesi

1961 Anayasasının 21. maddesinde yayıncılığa ilişkin:

“Radyo ve Televizyon istasyonlarının idaresi özerk kamu tüzel kişiliği halinde kanunla düzenlenir. Her türlü radyo ve televizyon yayımları, tarafsızlık esaslarına göre yapılır. Radyo ve televizyon idaresi, kültür ve eğitime yardımcı görevinin gerektirdiği yetkilere sahip kılınır. Devlet tarafından kurulan veya devletten mali yardım alan haber ajansının tarafsızlığı esastır.”

hükmü yer almaktaydı.

Esasında anayasal düzenlemedeki, yayıncılığın özerk bir kuruluş tarafından yürütülmek istenmesi ve tarafsızlık vurgusu önemli olmakla birlikte, bürokratik gelenek ve devletçilik ilkesinin hâkim olduğu bir dönemde anayasal düzenlemeye pek sadık kalınmamış olması pek tabidir.

1961 Anayasasında radyo ve televizyon yayıncılığının özerk bir kuruluş tarafından yürütüleceği düzenlenince, anayasal düzenlemeye uygun olarak TRT Kanunu çıkarılmış ve Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu özerk bir yapıda oluşturulmuştur. TRT kanununda özel teşebbüsün bu alanda yayıncılık

¹ **Özet Olarak Türkiye’de Yayıncılık Sektörü**, RTÜK, http://-www.rtuk.org.tr/sayfalar/DosyaIndir.aspx?-icerik_id=0004e97a-0664-41cf-b83c-e636c7de1868

² A.g.m.

³ A.g.m.

yapmasını imkânsızlaştıran hükümlerin yer alması bu süreçte de özel teşebbüsün radyo ve televizyon yayıncılığı alanında faaliyete bulunamamasıyla neticelenmiştir.

Nihai olarak da 1971 müdahalesiyle radyo ve televizyon yayıncılığının sadece devlet eliyle gerçekleştirileceği Anayasada düzenlenmiş, bu müdahale ile TRT'nin özerkliği kaldırılmış ve TRT "tarafsız kamu tüzel kişiliği" olarak düzenlenmiştir.

b) 1982 Anayasası Düzenlemesi

1982 Anayasası, 71 düzenlemesini esas almış ve 133. maddesinin ilk halinde "radyo ve televizyon istasyonlarının ancak devlet eliyle kurulacağı ve tarafsız bir kamu tüzel kişiliği halinde düzenleneceği" hükme bağlanmıştır.

1983 yılında 2954 Sayılı TRT Kanunu ile radyo ve televizyon yayınlarının düzenlenmesine Radyo ve Televizyon Yüksek Kurulu'nun ve TRT Kurumunun kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin esas ve usuller belirlenmiştir. Bu amaçla:

Radyo ve televizyon yayınlarının düzenlenmesi ile yurtiçinde ve yurt dışında yayın yapılması, devletin tekelinde TRT kurumuna verilmiştir. Söz konusu kanunda belirtilen esaslara uygun yayın yapmak şartıyla bazı devlet kurumlarının ikaz ve duyuru amaçlı radyo istasyonları kurmaları, sürekli ve kesintili radyo yayını yapmaları, kamu kurum ve kuruluşlarıyla gerçek ve tüzel hukuk kişilerinin kapalı devre televizyon sistemleri kurmaları ve işletmeleri Radyo ve Televizyon Kurulu'nun gözetimine, denetimine ve iznine bırakılmıştır.⁴

Ancak 1982 Anayasasının 133. maddesinde yer alan hükme rağmen 1980'li yılların sonlarına doğru (1987) ülkemizde özel radyo ve televizyon istasyonları yayınlarına başlamıştır. Bu özel radyo ve televizyon yayınları kuşkusuz anayasaya aykırı idi.

Ancak o zamanki iktidarların bu yayınlara karşı duyarsız kalmaları hatta bu yayınları hoşgörüle karşılamaları sonucu Anayasaya aykırı filli bir durum meydana gelmişti. Böyle-

ce oluşan filli durumun hukukileştirilmesi; başka bir anlatımla anayasanın oluşan bu hukuk dışı filli duruma uydurulabilmesi için 08.07.1993 tarih ve 3913 sayılı Kanun ile Anayasanın 133. maddesi şöyle değiştirilmiştir:

"Radyo ve televizyon istasyonları kurmak ve işletmek kanunla düzenlenecek şartlar çerçevesinde serbesttir. Devletçe kamu tüzel kişiliği olarak kurulacak tek radyo ve televizyon kurumu ile kamu tüzel kişilerinden yardım gören haber ajanslarının özerkliği ve yayınlarının tarafsızlığı esastır."⁵

Böylece Anayasanın 133. maddesinde yapılan bu değişiklikle ilk defa özel yayıncılık yasal anlamda serbest bırakılmıştı. Aynı zamanda TRT Kurumu da tekrar özerk bir statüye kavuşmuştur. Ve böylece 1961 düzenlemesine tekrar dönüşmüştür.

Anayasanın 133. maddesinde 3913 sayılı kanunla yapılan değişiklikten sonra sayıları daha da artan özel radyo ve televizyonların yayınlarını düzenleme gereksinimi duyulmuş ve bu amaçla 13.04.1994 tarih ve 3984 Sayılı "Radyo ve televizyonların kuruluş ve yayınları hakkında kanun" kabul edilmiştir.⁶

RTÜK ÜYELERİNİN SEÇİMİ ÇERÇEVESİNDE YAŞANAN TARTIŞMALAR

3984 Sayılı RTÜK kanununun ilk haline göre üyelerin seçimi şöyledir:

Üst kurul, basın, yayın, iletişim ve teknoloji, si, kültür, din eğitim ve hukuk alanlarında birikimi olanlardan ve yüksek öğrenim görmüş, devlet memuru olma niteliğine sahip, beşi iktidar partisinin veya partilerinin, dördü muhalefet partilerinin göstereceği adaylar arasından TBMM'ce seçilen dokuz üyeden oluşur.

Seçim için iktidar parti veya partileri on (10), muhalefet partileri sekiz (8) aday gösterirler. Adayların belirlenmesinde, siyasi partilerin TBMM başkanlık divanındaki temsil oranları esas alınır.

Üst kurul üyelerinin seçim süresi altı (6) yıldır ve üyelerin üçte biri iki yılda bir yenilenir.

⁴ *Vikipedi*. Özgür Ansiklopedi, RTÜK.

⁵ Metin Günday, *İdare Hukuku*, 9. baskı, s. 493.

⁶ Günday, a.g.e., s. 493.

4676 Sayılı kanunla değiştirilen RTÜK kanununa göre ise üye seçimi şu şekilde gerçekleşecektir:

“Üst Kurul, en az dört yıllık yüksek öğrenim görmüş, meslekleriyle ilgili konularda kamu veya özel kuruluşlarda en az on yıl görev yapmış, mesleki açıdan yeterli bilgiye, deneyime ve devlet memuru olma niteliğine sahip, otuz yaşını aşmamış kişiler arasından;

- a) Siyasi parti gruplarınca, TBMM başkanlık divanı oluşum formülüne göre belirlenecek kontenjan doğrultusunda gösterilecek ve TBMM genel kurulunca seçilecek beş,
- b) YÖK genel kurulunun, kurul üyesi olmayan elektrik, elektronik, iletişim, kültür ve sanat ve basın yayın dallarında göstereceği dört aday arasından Bakanlar Kurulunca Seçilecek iki,
- c) En çok sarı basın kartı sahibi olan üyesi bulunan iki gazeteciler cemiyeti ile basın konseyinin ortaklaşa göstereceği iki aday arasından Bakanlar Kurulunca seçilecek bir,
- d) MGK genel sekreterliğinin kamu görevlileri arasından göstereceği iki aday arasından bakanlar kurulunca seçilecek bir Kişi olmak üzere dokuz üyeden oluşur.”

şeklinde bir düzenlemeye yer verilmişti.

Ayrıca üst kurul üyelerinin görev süresi 4 yıldır ve başkan iki yıllık bir süre için kurul üyelerince seçilir.⁷

Ancak 3984 sayılı RTÜK kanununu değiştiren 4676 sayılı yasa 08.06.2001 tarihinde yeniden görüşülmek üzere meclise geri gönderilmiş ve Cumhurbaşkanının geri çevirme nedenleri şöyle açıklanmıştır:

“RTÜK üyelerinden beşinin TBMM tarafından seçilmesi siyasi nitelikteki kişilerin seçimine olanak sağladığı gibi, üst kurulun TBMM tarafından seçilmesi yansızlık ve özerklik açısından hukuka aykırıdır.”⁸

TBMM, bu geri çevirme gerekçelerinin hiçbirini dikkate almadı ve yasa virgülüne dokunmadan yeniden kabul ederek yasalaştırdı.⁹ Değiştirilmeden mevcut haliyle tekrar

Cumhurbaşkanına gönderilen 4676 sayılı yasa, Resmi Gazete’de yayımlanmak durumunda kalmıştır. Ancak Cumhurbaşkanı 4676 sayılı bu yasanın bazı maddelerinin Anayasaya aykırı olduğu gerekçesiyle iptali istemiyle Anayasa mahkemesine başvurmuştur.

Bunun üzerine Anayasa mahkemesi esas hakkında kesin karar verinceye kadar yürütmenin durdurulmasına karar vermiştir. Daha sonra ise yasanın, Meclisçe üyelerin seçimine ilişkin hükmün de içinde olduğu hükümlerinin iptaline karar vermiştir.

İptal kararı üzerine Anayasa değişikliğine gidilmiş ve 10 Haziran 2005 tarih ve 5356 sayılı yasayla anayasanın 13. maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

“Radyo ve Televizyon faaliyetlerini düzenlemek ve denetlemek amacıyla kurulan Radyo ve televizyon Üst Kurulu dokuz üyeden oluşur. Üyeler, siyasi parti gruplarının üye sayısı oranında belirlenecek üye sayısının ikişer katı olarak gösterecekleri adaylar arasından her siyasi parti grubuna düşen üye sayısı esas alınmak suretiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca seçilir.”

Ancak dönemin cumhurbaşkanı A. Necdet Sezer, Anayasanın 13. maddesine yukarıda aktarılan fıkranın eklenmesi suretiyle yapılan anayasa değişikliğini tekrar görüşülmek üzere TBMM’ye geri göndermiştir.

Yasayı tekrar görüşülmek üzere meclise gönderen Cumhurbaşkanı gerekçesini:

“RTÜK, düşünce ve kanaat özgürlüğüyle ifade özgürlüğünü sağlamak bakımından özerk ve yansız olmalıdır... Fakat yeni düzenleme ile üst kurulun üyelerinin seçimi TBMM’ye bırakılmıştır. Bu durum üst kurul üyeliğine seçilebilmek için parti yandaşlığı yarışının önünü açmaktadır. Çünkü Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca Yapılan seçimde, genellikle siyasal yandaşlığı olanların yeğlendiği bilinen bir gerçektir. Radyo ve televizyon yayıncılığında çok önemli yetkilerle donatılan ve yansız olarak görev yapması gereken üst kurula siyasal kimlikli kişilerin seçimine olanak sağlayan yöntemin hizmetin gereklerine uygun düşmediği açıktır.”¹⁰

görüşüyle desteklemiştir.

⁷ <http://www.tissad.org.tr/yasa.html>.

⁸ Fikret İlkiz, *Anayasa Mahkemesi RTÜK ve Gerekçe*, s. 2. www.iwhp.org.tr/Ay_Mahkemesi_RTUK_ve_gerekce, Bilgi ve belge merkezi/makaleler.

⁹ A.g.m.

¹⁰ A.g.m.

Anayasa Komisyonu tarafından virgülüne dokunulmadan genel kurula gönderilen aynı tasarı, TBMM tarafından 21.06.2005 tarihinde kabul edildi. 23.06.2005 tarihli Resmi gazetede yayımlanan 5370 sayılı yasa ile Anayasanın 133. maddesindeki ek fıkra değişikliği kabul edilmiş oldu.¹¹

RTÜK üyelerinin seçimine ilişkin yasama ve Cumhurbaşkanlığı arasında yaşanan anlaşmazlığın temelinde hiç şüphesiz demokrasi algısı ve siyasi güvensizlik yatmaktadır. Maalesef Türkiye Cumhuriyetinde bütün meselelere yaklaşımda aynı kaygıların ön plana çıktığına her seferinde şahit olunmaktadır. Tartışmaların alevlenme noktasının siyasi güvensizlik ve iktidar paylaşımından kaynaklandığı, süreç içerisinde yaşananlarla iyice gün yüzüne çıkmış bulunmaktadır.

Ülkemizde, meselelerin çözüme kavuşmadaki güçlüğü ve çözümsüzlüğün vatandaşa yansıyan faturasının temelindeki en büyük etken, şüphesiz meselelerin hukuk ve demokrasi bağlamında ele alınma gereğinin aksine, hukuki ve demokratik kavramların siyasi çatışma ve tartışmalara alet edilmesidir. Bu durum ise her seferinde aşınmış kavramlar ve çözülemeyen sorunları ardında bırakan bir süreci başlatmaktadır.

Partilerin “siyasal hayatın vazgeçilmezi sayıldığı” bir anayasal düzenin yöneticilerinin, “siyasal tarafsız” bir parti modelinde direktmelerini samimi bulmak imkânsızdır kuşkusuz. Yine MGK tarafından önerilen üyelerin tarafsızlığını sorgulamayıp kabul edilen meşruiyet zemininde halkın meclise taşıdığı iradenin tarafsızlığını sorgulamanın hiçbir şekilde açıklanamaz olduğu da bir o kadar kuşkusuzdur.

Nitekim kendisi de meclis tarafından seçilen bir Cumhurbaşkanı, meclisin siyasal bir mekanizma olduğu gerekçesine dayanarak, tercihlerinde tarafsız olamayacağını ileri sürmektedir. RTÜK özelindeki savunmasında da bu kurumun tarafsız ve özgür olmasını ileri sürmektedir. Tartışmanın en önemli boyutunu ise bu tartışmanın kendi tarafsızlığını ve bağımsızlığını da gölgelendireceği kaygısına hiç kapılmadan savunma girişimi teşkil etmektedir.

RTÜK üyelerinin seçimine ilişkin yasal değişiklik sürecinde yaşanan sorunları ve buna ilişkin yorumumuza son vererek RTÜK üyelerinin nihai olarak nasıl seçildiğine bakılacak olursak, RTÜK kanunu 24.06.2006 tarihinde 5373 sayılı yasayla değiştirilerek Anayasaya uygun hale getirilmesinden sonra RTÜK üyelerinin seçimi şu şekilde olmaktadır:

Üst Kurul en az dört yıl yüksek öğrenim görmüş, meslekleriyle ilgili konularda kamu veya özel kuruluşlarda en az 10 yıl görev yapmış, mesleki açıdan yeterli bilgiye deneyime ve devlet memuru olma niteliğine sahip, otuz yaşını doldurmuş kişiler arasından TBMM’ce seçilen dokuz üyeden oluşur.

Seçim için, siyasi parti gruplarının üye sayısı oranında belirlenecek üye sayısının ikişer katı aday gösterilir. Ve üst Kurul üyeleri adaylar arasından her siyasi parti grubuna düşen üye sayısı esas alınmak suretiyle TBMM’ce seçilir.

Üst Kurul üyelerinin görev süresi altı yıldır ve Üst Kurul üyeleri kendi aralarında iki yıl süreyle görev yapacak bir başkan seçer.

Üst Kurul üyeleri, seçim sonuçlarının Resmî Gazete’de yayımlandığı tarihten itibaren on beş gün içinde toplanarak kendi aralarından bir başkan ve bir başkan vekili seçer. Başkanlık süresi iki yıldır. İki yıl sonunda veya herhangi bir şekilde yenilenme sırasında başkan veya vekilinin üyeliği sona ererse, üyeler on beş gün içinde toplanarak yeni başkan veya vekili için seçim yapar.

RTÜK’ÜN GÖREVLERİ

En genel şekliyle RTÜK’ün görevi şöyle tarif edilebilir: Ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde kamu ya da özel yayın kuruluşlarınca gerçekleştirilen radyo ve televizyon etkinliklerini düzenlemek ve denetlemektir.

RTÜK Kanunu çerçevesinde Kurulun görevleri sıralanacak olursa şöyle özetlenebilir:

- Frekans planlaması yapmak,
- Radyo ve televizyon kuruluşlarına lisans ve yayın izni vermek,
- Özel yayın kuruluşlarının uyacağı kuralları belirlemek,

¹¹ A.g.m.

- Özel yayın kuruluşlarının yayınlarının düzenlemelere uygunluğunu denetlemek ve bunlara aykırı yayın yapan kuruluşlara yaptırım (uyarı/yayın durdurma/yayın izinlerini iptal etme/para cezası verme) uygulamak,
- Radyo ve televizyon vericisi kurulmasına izin vermek,
- Kurul personelinin atanması ve kurulun iç işleyişiyle ilgili yönetmelik yapmak.

ELEŞTİRİLER

1. Frekans Tahsisi

Frekans spektrumu, kıt ve iktisadi bir kaynak olması nedeniyle kamusal sınırlı bir iktisadi kaynak olarak değerlendirilmesine yol açmıştır. Bu nedenle bu kaynakta yapılacak tahsisler, tıpkı enerji, madencilik ve benzeri doğal kaynaklar gibi kamusal denetime olanak tanıyan ve kamusal çıkarın gözetilmesi gerektiği bir alandır.

Türkiye’de radyo ve televizyon yayıncılığı için frekans spektrumu bölüm tahsis yetkisi, 3984 sayılı Yasa gereğince Üst kurula verilmiştir. Bu yetki çerçevesinde çıkarılan yönetmeliğe göre Üst kurulun, frekans tahsis işlemini ihale yoluyla gerçekleştirme görevi vardır.¹² İhalenin yapılmasından sonra ise Telekomünikasyon Kurumu Üst Kurulun bildireceği ve 3984 sayılı Kanun hükümlerine uygun olarak TV kanal ve radyo frekansı tahsis edilip, kablosuz radyo ve televizyon yayın izni ve lisansı verilen kuruluşlara TV kanal ve radyo frekans tahsislerini uygular ve ulusal ve uluslararası alanda tescil ettirir.

Ancak Üst kurul, frekans tahsis ilanı yetkisini anlaşılabilir bir şekilde hâla kullanmamıştır. Daha garip olanı ise bu meselenin dillendirilmesinde hiç kimsenin herhangi bir şekilde önyak olmamasıdır. En küçük açıkların pazarlarda palazlandığı ülkemizde, bu meselenin iktidarın ezeli muhaliflerince de gündeme gelmemesi ebetteki düşündürücüdür.

Cumhuriyet Halk Partisi’nin, AKP’nin açığı-cimbızla aradığı 6 yıllık süreçte kendi partisinden üyelerin de olduğu RTÜK’teki bu büyük açığı ve ihmali dillendirmemiş olması bile başlı başına meselenin herkes tarafından ne kadar titizlikle gizlendiğine örnektir. Bilakis üst kuruluş ne zaman ihale için bir tarih belirlemişse o zaman kıyametler koparılmış ve Danıştay nezdinde yürütmeyi durdurma talepli davalar açılmıştır. Hatta karşıt yazılara komik sayılacak başlıklar kullanılmıştır: “Gök-yüzü Kamusal Alandır, Özelleştirecekler.”¹³

Hiç şüphesiz her gelen hükümet ve üst kurul yönetimi, isteyerek veya istemeyerek yasada açıkça frekans tahsisine ilişkin üst kurula verilen ihale yapma görevini sürekli geçiştirmiş ve kamu maliyesi büyük bir zarara uğratılmıştır.

Bu hususta hem hükümetler hem muhalefet, medya desteğini kaybetme ve aleyhte propaganda korkusu ile yıllardır bu konuda susmayı tercih etmektedir. Nitekim ulusal, bölgesel ve yerel yüzlerce radyo ve televizyonun hiçbir bedel ödemediği yararlandığı frekans spektrumunun ihaleye çıkarılması, hem yandaş yayınları koruma içgüdülerine hem de medya gücünün korkusu karşısında işlerine gelmemektedir.

Böylelikle özel radyo ve televizyon yayıncılığının de facto olarak başladığı 1987 yılından¹⁴ günümüze Türkiye’de bütün özel radyo ve televizyon kuruluşları bir kamu iktisadi kaynak olan frekans spektrumunu herhangi bir bedel ödemediği kullanılmaktadır.

Bütünüyle aynı olmamakla beraber yine bir tür frekans işlemi sayılabilecek benzer bir alanda, GSM ihalesinde, 500 milyon ABD doları gibi bir bedelin söz konusu olduğu hatırlanırsa, kamusal kaynağın bedelsiz kullanımını nedeniyle ortaya çıkan mali kaybın çok büyük olduğu görülecektir.

Ancak son olarak değinilmesi gereken husus da şudur: Bu ihalenin yapılması gerçekten ülke yayıncılığını maddi anlamda zor durumda bırakacağı öngörülüyorsa, yasada değişikliğe gidilerek bu hükmün kaldırılması düşünül-

¹² Ümit Atabek, *Radyo Televizyon Üst Kurulu: Türkiye’de Radyo ve Televizyon Yayıncılık Sektörünün Düzenlenmesi*, s. 5. <http://209.85.129.132/search?q=cache:q1eS5FEEdSs0J:mediaif.emu.edu.tr/pages/atabek/docs/rtuk.html+frekans+spektumu&hl=tr&ct=clnk&cd=1&gl=tr>

¹³ <http://www.savaskarsitlari.org/arsiv.asp?ArsivTipID=-5&ArsivAnaID=24258>

¹⁴ Ümit Atabek, a.g.m.

lebilmelidir. Aksi takdirde mevcut durum, sürekli olarak şüpheleri medya iktidar, medya siyaset ilişkilerine çevirecek ve sorumluları suç işler konumda bırakacaktır.

2. Yayın İlkelerine Aykırılıklar ve RTÜK'e Yöneltilen Eleştiriler

RTÜK denince, ülkemizde neredeyse toplumun her kesiminde, Radyo ve televizyon yayıncılığı üzerinde baskı aracına dönüşmüş, yayın ve ifade hürriyetini kısıtlayan bu nedenle de ekran karartan bir kurum akla gelir.

Bu tasarlama, nispetten muhalif bir çizgi izleyen, küçük çaplı radyo ve televizyon yayıncılığı için kısmen doğru olsa da büyük medya patronları ve hizmetlerindeki radyo ve televizyonları için hiç de doğru değildir. Hatta Kanun ve yönetmeliklerde yer alan hükümlerin ve yayın ilkelerinin çoğu zaman bunlar için her nasılsa işlemez olduğu bariz bir gerçektir.

Peki, bütün bu yetersiz işleyiş ve gerçeklik karşısında nasıl olur da kamuoyunda RTÜK hakkında böyle bir kanaat oluşabilmektedir.

Bu sorunun elbette basittir. Dünyanın her yerinde olduğu gibi ülkemizde de medya ve yayıncılık siyasi ve ekonomik güç odaklarının elinde büyük bir silah görevi görmektedir. Bu silah, kendini denetlemekte olan kurum ve kişileri de hedef alabilmekte ve kampanyalarına karşı güç durumda bırakabilmektedir. Nitekim günümüzde kamuoyu üzerinde en etkili propaganda aracı, görsel ve işitsel yayıncılık faaliyetidir ve hedef aldığı kitleleri, muhalefetin zayıf olduğu ortamlarda istediği gibi inandırabilme ve yönlendirme gücüne sahiptir.

Ülkemizde de olan budur. Yayınlarına bir şekilde dokunulan kartel medyası, yaygarayı basmakta ve bütün yapıp etiklerini basın hürriyetinin altına süpürerek, kendini haklı çıkarmakta ve kitlelere RTÜK'ü yasakçı ve ekran karartan bir kurum olarak tanıtabilmektedir. Bu şekilde bir propaganda azmini kamçılayan en önemli faktör ise şüphesiz devasa reklâm gelirlerinden mahrum kalma korkusudur.

Evet, ilk bakışta hoşnut olunmayan bir yargı olsa da belirtmek gerekir ki "ülkemizin sosyal ve siyasal travmalarının, zihin tutulmalarının, linç kültürüyle sarmalanmış gençliğinin,

ahlaki yozlaşma ve çöküntüsünün, yönlendirilen politik yaşamının büyük müsebbibi görsel ve işitsel medya, yeterince denetlenememektedir.

Şüphesiz bu yargı sadece ülkemiz için geçerli değildir. Bütün liberal batı dünya için geçerlidir. Medyanın bu gücü maalesef iktidarları ya belirleyici ya da yıkıcı olabilmektedir ve bu şüphe götürmez bir gerçekliktir.

Nitekim ülkemizde medya ile ters düşen veya bir miktar frenlemek isteyen, tabak çanak kampanyalarını sınırlayan bir hükümete karşı olanca güçleriyle çalışmış ve nihayetinde işbaşından uzaklaşmasına büyük oranda katkıda bulunmuşlardır. Nitekim Refah Partisi aleyhine açılan davanın ön savunmasında bu husus:

"Helsinki İzleme Komitesi başta olmak üzere Batıdaki tüm İnsan Hakları Örgütleri ve sözcüleri, Türkiye'deki bu olayı hayretle karşıladıklarını, Refah Partisi hakkında böyle bir davanın açılmasının demokrasi ile bağdaştıramadıklarını, ne var ki bunda medyanın yoğun kampanyasının büyük rolü olduğunu açıkça ifade etmektedirler."¹⁵

şeklinde ifadesini bulmuştur

RTÜK Kanununun 4. maddesinin 2. fıkrasında Radyo, televizyon ve veri yayınlarında uyulması gereken yayın ilkeleri sıralanmakta ve (p) bendinde:

"Bilgi iletişim telefonları yoluyla yarışma ve benzeri yöntemlere başvurulmaması ve bunların sonucunda dinleyici ve seyircilere ikramiye verilmemesi veya ikramiye verilmesine aracılık edilmemesi, lotarya yapılmaması, bilgi iletişim telefonları yoluyla yapılacak anket ve kamuoyu yoklamalarının, hazırlık aşamasından sonuçlarının ilânına kadar noter nezaretinde gerçekleştirilmesi."

bir yayın ilkesi olarak düzenlenmiştir.

Kanunda yer alan bu hükme rağmen televizyon ve radyolarda bu türden birçok programın olduğu ve aynı şekilde bu programlara herhangi bir müdahale olmadığı ortadadır. Hatta RTÜK tarafından bu programların var-

¹⁵ *RP Davası, Önsavunması*, IV. Bölüm, Son açıklamalar. http://74.125.77.132/search?q=cache:VzK6Rcn8JwJ:www.belgenet.com/dava/rpdava_06.html+Refah+partisi+medyan%C4%B1n+kampanyalar%C4%B1&hl=tr&ct=clnk&cd=1&gl=tr

lığı zımnen onaylanmış olacak ki çoğu zaman yayın akışı içerisinde bu programlarda cereyan eden sadece aşırılıklar cezalandırılmaktadır.

Yine 4. maddenin (t) bendi yayınların müstehcen olmamasını, (z) bendi ise gençler ile çocukların fiziksel, zihinsel ve ahlaki gelişimini etkileyecek türden programların, bunların seyredilebileceği zaman ve saatlerde yayınlanmamasını düzenlemektedir. Ancak yapılan kamuoyu araştırmalarında ve kurulan Alo RTÜK hattına gelen şikâyetlerden halkın büyük kesiminin bu ilkenin ihlali konusunda şikâyetçi olduğu ortaya çıkmıştır.

RTÜK tarafından bağımsız bir çalışma grubuna yaptırılan bir çalışmada, ulusal televizyon kanallarında şiddet ve cinsellik unsuru taşıyan, mahremiyet sınırlarını aşan programların yayınlanmasının halkın ruh sağlığı üzerindeki etkisi hakkında, Türk Psikiyatri Derneğinden görüş sorulması üzerine verilen cevapta:

“Televizyonun izleyenlere davranış kalıpları oluşturuca etkisi, toplumda bazı davranışların yaygınlaşmasına yol açabilmektedir. Bu durumun, şiddet içeren programların çocukların da televizyon izleyebildiği saatlerde yayınlanmasıyla, çocuklar üzerinde daha da zararlı etkilere yol açacağı kolayca anlaşılabilir. Aynı şekilde, yoğun cinsel ilişki sahneleri içeren programları çocukların izlemesiyle doğacak zarar da tahmin edilebilir. Bu bağlamda, şiddet ve yoğun cinsel ilişki içeren programların, öncelikle çocuklar olmak üzere, tüm izleyiciler üzerinde olumsuz etkileri olduğu kanısındayız.”¹⁶

görüşü ifade edilmiştir.

Yine aynı çalışma ekseninde Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneğinden, (yayında bulunan bazı programların kasetleri gönderilmek suretiyle) Televizyonda Aile, kadın ve şiddet eksenli programlara ilişkin görüşü sorulması üzerine derneğin danışma kurulunca:

“Türk PDR-DER’e gönderilen aile eksenli programların bazı bölümlerinin çocuk ve

¹⁶ *Televizyon Programlarındaki Şiddet İçeriğinin, Müstehcenliğin ve Mahremiyet İhlallerinin İzleyicilerin Ruh Sağlığı Üzerindeki Olumsuz Etkileri*, RTÜK, Ek-2, s. 42, RTÜK, 43 http://www.rtuk.org.tr/sayfalar/Dosyalndir.aspx?icerik_id=a2716c31-f724-442c-9180-d52d36b6e495

gençleri cinsel, sosyal, psikolojik, duygusal, ahlaki ve aile içi ilişkiler yönünden olumsuz etkileyebileceği değerlendirilmiştir.”¹⁷

cevabı verilmiştir.

Radyo ve televizyon yayınları ile ilgili olarak kamuoyunda doğan tepki, beğeni ve hassasiyetleri sürekli olarak izlemek ve gerekli yönlendirmelerde bulunmak amacıyla kamuoyu araştırmaları yapmak ve yaptırmak Radyo ve Televizyon Üst Kurulu’nun kanunla belirlenmiş görevlerinden biridir. Bu görevin yerine getirilmesi için de yasa, kurum bünyesinde Kamuoyu, Yayın Araştırmaları ve Ölçme Dairesi Başkanlığı adıyla ana hizmet birimlerinden birini oluşturmuştur.¹⁸

Bu birimce ilk defa yapılan ve “Televizyon İzleme Eğilimleri Araştırması” adıyla kamuoyuyla paylaşılan raporun “Rahatsız Edici Yayınlar” istatistiği aşağıda yer almaktadır.

“Televizyonda görmekten en rahatsız olunan yayınlar şöyle sıralanmaktadır:

Magazin ve dedikodu programları %16, evlilik, dans vb. yarışma programları %14,1, müstehcenlik %12,5, kadın programlarının seviyesinin düşük olması %12,3, şiddet ve korku içeren programlar %5,6, reklamların aşırı olması %5,4, belirli (marka olarak belirtilen) programlar %2,7, spor programları %2,3, dini hissiyatı istismar eden programlar %2,1, belirli siyasi görüşlerin baskın hale getirilmesi %1,5, aktüel programlar/sır programları %0,9, haber programları %0,8, pembe diziler %0,8, tartışma programlarının seviyesinin düşük olması %0,8, eğlence programlarının seviyesinin düşük olması %0,7, kültürel yabancılaşmaya yol açan programlar %0,5, çocuk programlarının aşırı olması %0,4, tekrarlanan diziler, filmler, vb. %0,3, asparagas haberler %0,3, müzik programları %0,2, belirli kanallar %0,2 ve belgeseller %0, 4’tür.1. Televizyon-

¹⁷ *Televizyon Programlarındaki Şiddet İçeriğinin, Müstehcenliğin ve Mahremiyet İhlallerinin İzleyicilerin Ruh Sağlığı Üzerindeki Olumsuz Etkileri, Ek-3*, RTÜK, s. 50 http://www.rtuk.org.tr/sayfalar/Dosyalndir.aspx?icerik_id=a2716c31-f724-442c-9180-d52d36b6e495

¹⁸ *RTÜK Kamuoyu, Yayın Araştırmaları ve Ölçme Dairesi Başkanlığı, Televizyon Haberleri İzleme Eğilimleri Araştırması, Şubat 2007*. RTÜK, http://www.rtuk.org.tr/sayfalar/IcerikGoster.aspx?icerik_id=baae3e07-7c34-40cb-a48a1adc8b77fc2e

daki yayınların hiçbirinden rahatsız olmayanların oranı da %19.”¹⁹

Aktarılan istatistik ve rahat sız olunan programlar incelendiğinde ilk sırayı magazin ve dedikodu programları %16, evlilik, dans, vb yarışma programları %14,1, müstehcenlik %12,5, kadın programlarının seviyesinin düşük olması %12,3, şiddet ve korku içeren programlar %5,6 ile almaktadır.

Geçmiş yıllarda da gayri resmi araştırmalarda veya Alo RTÜK hattına gelen şikâyetlerin çoğunun benzer program ve yayınlara olduğu ortaya konmuştur. Ancak Üst Kurulun uzun yıllar daha çok rejim bekçiliği refleksiyle hareket ettiği görülmektedir. Toplum adeta felakete sürükleyen yayınlar karşısında yeteri refleksi sergilemeyen Üst Kurul, muhalif yayınları cezalandırmakta pek celalli davranmıştır. Nitekim 2000 yılında dönemin RTÜK başkanı Nuri Kayış TBMM de yaptığı bir konuşmada:

“RTÜK’ün, kurulduğu günden bu yana geçen 7 yıllık sürede yayın kuruluşlarına 14.771 gün olmak üzere yaklaşık 40 yıl geçici yayın durdurma cezası verildiğini anlatmakta ve ayrıca bölücü ve irticai yayınlar üzerinde hassasiyetle durduklarını ve bu tür yayın yapan kuruluşlara ağır müeyyideler uyguladığına değinmektedir.”²⁰

Her iki araştırma gözden geçirildiğinde çarpıcı olarak toplumun bölücü veya irticai yayınlar hakkında herhangi bir şikâyetinin olmadığı, daha çok magazin ve dedikodu programları, evlilik, dans, vb. yarışma programları, müstehcenlik, kadın programlarının ve şiddet-korku içeren programlara yönelik şikâyetlerin olduğu ortadadır. Ancak sistemi koruma refleksiyle sürekli hareket eden bu anlayış diğer ihlalleri pek önemsemezken, her nedense düşünce, ifade ve basın hürriyeti çerçevesinde sayılacak pek çok yayını cezalandırmakta pek maharetli davranmıştır.

Ancak bu gün, muhafazakâr-milliyetçi bir partinin iktidarda olması ve Kürtçe konusundaki açılım, irticai ve bölücü yayınlar konu-

sunda Üst Kurulun hassasiyetini biraz düşürmüş görünmektedir. Ancak toplumun sürekli şikâyetçi olduğu yayınların ise hala ve artarak yayın hayatını işgal ettiği ve yeteri kadar denetimin bu konuda sağlanmadığı gerçeği hala devam etmektedir.

3. Muhalif Yayıncılık ve Yaptırımlar

Konuyla ilintili olarak eleştiri konusu olabilecek başka bir husus ise 33/1 ve 35/5 maddelerindeki müeyyidelerdir. RTÜK kanunun Müeyyideler başlıklı 33/1 maddesinde üst kurulun öngördüğü yükümlülükleri yerine getirmeyen, izin şartlarını ihlal eden, yayın ilkelerine ve bu kanunda belirtilen diğer esaslara aykırı yayın yapan radyo ve televizyonların önce uyarılacağı veya aynı yayın kuşağı içerisinde açık şekilde özür dilemesinin istenileceği belirtilir. Bu talebe uyulmamış veya aykırılığın tekrarı halinde ihlale konu olan programın yayın, bir ila on iki kez arasında durdurulacağı ve aykırılığın tekrarı hallerinde çeşitli miktarlarda idari para cezalarının uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

33. maddenin 4. fıkrası ise, 4. maddenin a, b, c, bentlerindeki ilkelere aykırı yayın yapılması halinde “uyarı yapılmadan yayın kuruluşunun yayının bir ay durdurulacağını, ihlalin tekrarı halinde ise yayının süresiz durdurulacağı ve yayı iznin iptal edileceğini” hükme bağlamaktadır.

RTÜK Kanunu 4. maddenin a, b, c bentlerine bakıldığında:

- a bendi Türkiye Cumhuriyeti devletinin varlık ve bağımsızlığına, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, Atatürk ilke ve inkılaplarına aykırı yayın yapılamaz.
- b bendi Toplum, şiddette, teröre, etnik ayrımcılığa sevk eden veya halkı sınıf, ırk, dil, din, mezhep, ve bölge farkı gözeterek kin ve düşmanlığa tahrik eden veya toplumda nefret duyguları oluşturan yayınlara imkan verilmesi,
- c bendi Yayıncılığın, gerek yayın organı, gerekse hisse sahipleri ve üçüncü derece dahil olmak üzere üçüncü dereceye kadar kan ve sıhri hısımları veya bir başka gerçek veya tüzel kişinin haksız çıkarları doğrultusunda kullanılmaması,

¹⁹ RTÜK Kamuoyu, Yayın Araştırmaları ve Ölçme Dairesi Başkanlığı, *Televizyon Haberleri İzleme Eğilimleri Araştırması*, Şubat 2007. http://www.rtuk.org.tr/sayfalar/IcerikGoster.aspx?icerik_id=baae3e07-7c34-40cb-a48a1adc8b77fc2e

²⁰ <http://www.yenimesaj.com.tr/index.php?haberno=-1010110&tarih=2001-11-10>

hükümlerini ihtiva etmekte ve bu hükümlere aykırı yayının müeyyidesi uyarısız bir ay yayın durdurma ve tekrarı halinde ise yayın hayatına son verilmesi olarak düzenlemiştir.

Bir devletin, varlığını ve bütünlüğünü garanti altına alması, buna yönelen tehlikeleri bertaraf etmesi ve bu yönde tedbirler alması elbette gayet doğaldır. Ancak gerçek ve tüzel kişileri, günlük faaliyetlerinde ve eylemlerinde belli ilkelere ve kurallara uymak zorunda bırakmak ve buna aykırılığı müeyyidelendirme girişimi, kuşkusuz hukuk ile açıklanamaz. Bu özgür düşünceye, ifade özgürlüğüne ve tercih özgürlüğü ile bağdaşmayacağı gibi özel girişim anlayışına da tamamen ters düşecektir.

Devletin kamu kuruluşlarından ve kamu personelinden böyle bir talebi bir noktaya kadar kabul edilebilir. Ancak, özel girişimin de faaliyet gösterebileceği alanlarda bu faaliyetleri yürüten özel girişime veya şahıslara devletin benimsediği ilke ve inkılaplara inanma ve bu çerçevede faaliyet göstermeyi dayatmak, örneklğini ancak totaliter rejimlerde bulabilir.

Örnekleme gerekirse; özel bir televizyon kanalının Atatürk milliyetçiliğine aykırı bir anlayışı yayınında dile getirmesi veya eğitimde birliği değil de farklı bir eğitim modelini savunması, ya da şapkayı çok demode bulan görüşler ifade etmesinin uyarısız kapatma nedeni sayılması gerekecektir.

Ancak günümüz Türkiye’sinde, basın ve ifade özgürlüğü çerçevesinde yukarıda çoğaltılabilecek örneklerin tamamının rahatça çelişebileceğini görmekteyiz.

Yasalarda birtakım ifadelerin özensiz ve fazlaca irdelenmeden kullanılması olağan dönemlerde pekâlâ sorun doğurmayabilir. Ancak bu ifadelerin yasal metinlerden çıkarılması gerekmektedir.

Aynı şekilde b ve c bentlerine göz attığımızda bu ülkede en büyük ve sözüm ona saygın medya kuruluşlarının yayınlarında da zaman zaman toplumu, şiddette, etnik ayrımcılığa sevk eden veya halkı sınıf, ırk, dil, din, mezhep ve bölge farkı gözeterek kin ve düşmanlığa tahrik eden veya toplumda nefret duyguları oluşturan yayınlara yer verildiğini veya Yayıncılığın gerçek veya tüzel kişilerin

haksız çıkarları doğrultusunda kullanıldığı görülmektedir. Ancak bu durumlarda da konjoktürel davranıldığı veya hükümetler tarafından muhalifler üzerinde baskı amaçlı kullanıldığı görülmektedir.

4. Anonim Şirket Yayıncılığı

3984 sayılı Yasanın 29. maddesi “siyasal partiler, dernekler, sendikalar, meslek kuruluşları, kooperatifler, vakıflar, mahalli idareler ile bu idarelerce kurulan veya bu idarelerin ortak oldukları şirketler, iş ortakları, birlikler ile üretim, yatırım, ihracat, ithalat, pazarlama ve finansal kurum ve kuruluşları özel radyo ve televizyon kuruluşu kuramaz ve bunlara ortak olamazlar” ve “özel radyo televizyon kuruluşları anonim şirket olarak kurulurlar” hükümlerini getirmektedir. Bu madde ile getirilen düzen, en hararetli liberalizm savunucularının bile beklentilerinin ötesinde bir düzendir. Radyo ve televizyon yayıncılığı alanı sadece, kâr maksimizasyonu doğal hedefi olarak kabul edilen anonim şirketlerce gerçekleştirilebilecektir. Bunun tek istisnası TRT kurumudur. TRT’nin girişte değindiğimiz “tarafsız” statüsü ile kamu yayıncılığı ilkesinden ne kadar uzak olduğu göz önüne alınırsa, yasanın bu maddesi ile kamu yayıncılığının yapılması olanaksız hale getirilmiştir. Bunun sonucu olarak gerek kablo gerek yerel yayın frekans spektrumu holdinglerin yayıncılığına teslim edilmiştir.²¹

Siyasi partileri dışarıda tuttuğumuzda, aslında madde düzenlemesinin 82 Anayasasının reflekslerini yansıttığı görülür. Derneklerin, sendikaların, meslek kuruluşlarının, kooperatiflerin ve vakıfların, siyasi faaliyetlerin dışında tutulmak istenmesinin bir başka tezahürü olan bu düzenleme ile amaçlananın bu tür sivil inisiyatiflerin faaliyetlerini geniş kitlelere ulaştırmasının engellenmesi olduğu kuvvetle muhtemeldir. Öteden beri sivil inisiyatife şüpheyle bakan bu yaklaşım, sivil inisiyatiflerin şeffaflaşmalarının önündeki en önemli engeli de teşkil etmektedir.

²¹ Ümit Atabek, *Radyo Televizyon Üst Kurulu: Türkiye’de Radyo ve Televizyon Yayıncılık Sektörünün Düzenlenmesi*, s. 6. <http://209.85.129.132/search?q=cache:q1eS5FEEdSs0J:mediaif.emu.edu.tr/pages/atabek/docs/rtuk.html+frekans+spektumu&hl=tr&ct=clk&cd=1&gl=tr>

3984 sayılı Yasa, radyo ve televizyonların kültürel programlar yapma zorunluluğu getirmektedir. Buna rağmen bütün dünyada medyanın kültürel yayınlardan çok önceliği reyting (dolayısıyla reklâm ve kar maksimizasyonu hedefi) alan ve daha çok ruhsal ve kültürel yozlaşmaya yol açan yayınlara ayırdığı bir gerçektir. Bu yayın anlayışının, toplumun ruh yapısı üzerinde oldukça ciddi yıkıcı etkiler yarattığı, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'nun talebi üzerine, üniversiteler ve Sağlık Bakanlığı bünyesinde bulunan psikolog ve psikiyatristlerden oluşan bir çalışma grubu tarafından, RTÜK'ten bağımsız olarak hazırlanan; "Televizyon Programlarındaki Şiddet İçeriğinin, müstehcenliğin ve Mahremiyet İhlallerinin İzleyicilerin Ruh Sağlığı Üzerindeki Olumsuz Etkileri"²² adlı çalışmada (yurt içi ve yurt dışında yapılan birçok araştırmayı içerir) son derece bilimsel bir şekilde ortaya konulmaktadır.

Ülkemizde her ne kadar Siyasi partiler, dernekler, sendikalar, meslek kuruluşları, kooperatifler ve vakıflar "yandaş medya" yaratmanın yollarını bulmakta ise de düşünce ve kültür hayatımız gelişimi ve demokratik bir gereksinim olarak çok sesliğin önündeki bu engelin kaldırılması gerekir. Ayrıca bu yasağın kaldırılması literatürde yaftalama manasında kullanılan "yandaş medya" kavramını ortadan kaldıracığı gibi, düşünce ve yorumlarını tescilli yayın kuruluşlarında ifade eden sivil kurumları da daha sorumlu hareket etmeye sevk edeceği öngörüsündeyim.

Kaynakça

Fikret İlkiz, *Anayasa Mahkemesi RTÜK ve Gerekeçe*, s. 2. [www.iwhp.org.tr./ Ay. Mahkemesi RTÜK ve gerekeçe](http://www.iwhp.org.tr./Ay.Mahkemesi_RTUK_ve_gerekece), Bilgi ve belge merkezi/makaleler.

<http://www.tissad.org.tr/yasa.html>

<http://209.85.129.132/search?q=cache:q1eS5FEdSsOJ:mediaif.emu.edu.tr/pages/atabek/docs/rtuk.html+frekans+spektumu&hl=tr&ct=clnk&cd=1&gl=tr>

http://www.rtuk.org.tr/sayfalar/DosyaIndir.aspx?icerik_id=0004e97a-0664-41cf-b83ce636c7de-1868

<http://www.savaskarsitlari.org/arsiv.asp?ArsivTipID=5&ArsivAnalID=24258>

Metin Günday, *İdare Hukuku*, 9. Baskı.

RP Davası, Önsavunması, IV. Bölüm. Son açıklamalar. http://74.125.77.132/search?q=cache:-VzK6Rcn8JwJ:www.belgenet.com/dava/rpdava_06.html+Refah+partisi+medyan%C4%B1n+kampanyalar%C4%B1&hl=tr&ct=clnk&cd=1&gl=tr

RTÜK Kamuoyu, Yayın Araştırmaları ve Ölçme Dairesi Başkanlığı, Televizyon Haberleri İzleme Eğilimleri Araştırması Şubat 2007. http://www.rtuk.org.tr/sayfalar/IcerikGoster.aspx?icerik_id=baae3e07-7c34-40cb-a48a1adc8b77fc2e

RTÜK Kamuoyu, Yayın Araştırmaları ve Ölçme Dairesi Başkanlığı, Televizyon Haberleri İzleme Eğilimleri Araştırması Şubat 2007. http://www.rtuk.org.tr/sayfalar/IcerikGoster.aspx?icerik_id=baae3e07-7c34-40cb-a48a1adc8b77fc2e, <http://www.yenimesaj.com.tr/index.php?haberno=1010110&tarikh=2001-11-10>

Televizyon Programlarındaki Şiddet İçeriğinin, Müstehcenliğin ve Mahremiyet İhlallerinin İzleyicilerin Ruh Sağlığı Üzerindeki Olumsuz Etkileri, Ek-2. RTÜK, http://www.rtuk.org.tr/sayfalar/Dosya-Indir.aspx?icerik_id=a2716c31-f724-442c-9180-d52d36b6e495

Televizyon Programlarındaki Şiddet İçeriğinin, Müstehcenliğin ve Mahremiyet İhlallerinin İzleyicilerin Ruh Sağlığı Üzerindeki Olumsuz Etkileri, Ek-3. RTÜK, http://www.rtuk.org.tr/sayfalar/Dosya-Indir.aspx?icerik_id=a2716c31-f724-442c-9180-d52d36b6e495

Televizyon Programlarındaki Şiddet İçeriğinin, Müstehcenliğin ve Mahremiyet İhlallerinin İzleyicilerin Ruh Sağlığı Üzerindeki Olumsuz Etkileri. RTÜK, http://www.rtuk.org.tr/sayfalar/Dosya-Indir.aspx?icerik_id=a2716c

Ümit Atabek, *Radyo Televizyon Üst Kurulu: Türkiye'de Radyo ve Televizyon Yayıncılık Sektörünün Düzenlenmesi*. <http://209.85.129.132/search?q=cache:q1eS5FEdSsOJ:mediaif.emu.edu.tr/pages/atabek/docs/rtuk.html+frekans+spektumu&hl=tr&ct=clnk&cd=1&gl=tr>

Vikipedi, *Özgür Ansiklopedi*, RTÜK.

²² *Televizyon Programlarındaki Şiddet İçeriğinin, Müstehcenliğin ve Mahremiyet İhlallerinin İzleyicilerin Ruh Sağlığı Üzerindeki Olumsuz Etkileri*. RTÜK, http://www.rtuk.org.tr/sayfalar/Dosya-Indir.aspx?icerik_id=a2716c31-f724-442c-9180-d52d36b6e495